

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Balıkesir İli Uygulaması)

Zekeriya GÖKTAŞ¹

Murat ÖZMADEN¹

A. Azmi YETİM²

¹ Balıkesir Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Balıkesir.

² Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara.

Bu Çalışma Antalya'da düzenlenen 11. Spor Bilimleri Kongresinde Sunulmuştur.

İletişim Adresi: Z. Göktaş, e-mail: zgoktas@balikesir.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları, okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar bakımından tespit etmektir. Çalışma grubunu; Balıkesir ilinde 178 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Anket altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; Kişisel bilgileri ikinci bölüm; Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, üçüncü bölüm; Okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, dördüncü bölüm; Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar, beşinci bölüm; Öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar, altıncı bölüm; Strese neden olan sorunlar şeklindedir. Çalışmada anketin güvenilirlik katsayısı $\alpha : .87$ olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimiyle daha fazla sorunla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Öğretmen, Meslek, Sorunlar

The Problems Physical Education Teachers Face in Their Profession (A Study in Balıkesir Province)

ABSTRACT

The purpose of this study is to explore physical education teachers' problems (1) in their profession (2) with their administrators (3) faced with physical conditions in their workplace (4) with their educational backgrounds (5) with their students and the students' families and (6) that cause stress at work. The sample consists of 178 physical education teachers working in Balıkesir province. The data were collected by a questionnaire. The questionnaire has six sections. In the first section, demographic questions took place. In the second section, the problems that were faced with the administration were asked. Third section asks the problems faced in regard to physical conditions of the employing schools. Fourth section requires answers related to educational backgrounds of the teachers. The problems faced with the students and the students' families were requested in section five. The last section asks the reasons for the stress at work. The internal consistency of the survey scale is .87. The analysis included descriptive statistics, independent sample t-test and One Way Analysis of Variance. The results indicate that there was a significant relationship between the problems with school administration and gender: Females face more problems with the school administrators than males do. Again, there was a relationship between problems that cause stress at work and gender: Female physical education teachers encounter more problems that create stress at work than males do.

Key words: Physical education, teachers, profession, problems

GİRİŞ

Eğitimin temel noktası insandır. Bu noktanın etrafında ise bireyin toplum ihtiyaçlarına uygun olarak yönlendirilmesi, topluma uygun olarak yetiştirilmesi, kişilik gelişiminin sağlanması, örf ve adetlerin kazandırılması, bireyin yeteneklerinin geliştirilmesi ve yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan bilgi ve becerilerin kazandırılması gibi birçok konu bulunmaktadır (2).

Aslında eğitim, yeni kuşaklara toplumdaki mevcut değerlerin, bilgilerin, düşüncelerin ve hünelerinin aktarılması veya öğretilmesini sağlayan bir süreçtir.

Böylece eğitim içinde bulunan toplumun tarihi birikimini ve kültürel mirasını üyelerine aktarmayı kapsar. Gençlere ve çocuklara hayatlarını sürdürebilecekleri topluma daha iyi uyum sağlayabilmeleri için fikirler ve gelenekler içerir (10).

Eğitimin gerçekleştirilebilmesinde en önemli unsur öğretmendir. Öğretmen, öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir. İyi bir öğretmenin; öğrenciyi tanıması, alanına ilişkin bilgi ve beceriye yeterince sahip olması, yeniliklere açık ve sürekli gelişim çabası

içinde olması, öğretim araçlarını etkin bir şekilde kullanması, öğrencinin sınıf içi çalışmalarını objektif kriterlere göre değerlendirmesi ile okul içi faaliyetlerinde bir lider olması gerekir (1, 5). Öğretmenin eğitimindeki önemli bir özelliği, topluma ve öğrenciye model olmasından kaynaklanmaktadır. Öğretmen toplumsal kural ve normlara göre bir model oluşturuyorsa toplumun kültürel mirasının aktarılması ve yaşatılmasını sağlayabilir(11).

Öğretmenler, bilgi taşıyıcı ve aktarıcı değil, bilgi kaynaklarına giden yolu gösterici, kolaylaştırıcı, birer eğitim lideri olmalıdır. Okullarımızın bir örnek ve sınırlanmış yapıları buna uygun olarak değiştirilmeli, yalnızca yaptığını doğru yapan değil, doğru olanı yapan insanlar yetiştirilmelidir (3). Eğitim literatüründe öğretmen stresi ile ilgili kavramların, 40 yıldır yer almasına karşın, 1933’ den beri konunun “öğretmen anksiyetesi”, “öğretmen morali”, “öğretmen problemleri” ve son zamanlarda daha çok kullanılan “öğretmen tükenmişliği” olarak sınıflandırıldığı görülmektedir (4).

Mesleklerinin hangi yönlerinin strese neden olduğunu öğrenmek için öğretmenler üzerinde birtakım araştırmalar yapılmıştır. Öğretmenlerin meslektaşları ve öğrencileri ile olan ilişkilerinin de stres yaratan faktörler arasında olduğu bulunmuştur. Mesleklerinde başarılı öğretmenlerin daha yüksek düzeyde stres gösterdikleri bulunmuştur (9,7).

Bu araştırmanın amacı; beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları, okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar bakımından tespit etmektir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın evreni, Balıkesir ilinde görev yapan 351 Beden Eğitimi Öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem ise 178 Beden Eğitimi Öğretmenidir.

Araştırmada öncelikle alan ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada Aydoğan tarafından geliştirilen “Problem tarama ” ölçeği kullanılmıştır. Veri toplamak için ‘Anket Survey’ tekniği kullanılmıştır. Araştırma örnekleminde yer alan katılımcı beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları belirlemek için hazırlanan anket 50 sorudan oluşmuştur.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı toplam 6 bölümde oluşmaktadır. Veri toplama aracının ilk bölümü, 9 demografik sorudan oluşmaktadır. 2. Bölüm; Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, 3. Bölüm; Okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, 4. Bölüm; Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar, 5. Bölüm; Öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar, 6. Bölüm; Strese neden olan sorunlar

şeklinde adlandırılmıştır. Maddeler “her zaman, genellikle, bazen, nadiren, hiçbir zaman ” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerden, her bir ifadeyi dikkatle okumaları ve ifadelerde belirtilen 5’li likert tipi bir ölçekte cevaplamaları istenmiştir. Bilgilerin analizinde SPSS 11.5 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik (Frekans, Yüzdeler, Ortalama ve Standart Sapma), İki bağımsız örneklem arasındaki farkın anlamlılığı testi (t testi) ve tek yönlü Varyans Analizi F testi (ANOVA) uygulanmıştır.

Çalışmada anketin güvenilirlik katsayısı α : .87 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, tablolar halinde sunduğumuz istatistik sonuçlar, her tablodan sonra yorumlanmış ve en sonunda da genel bir yorum yapılmıştır.

Tablo 1’e bakıldığında, beden eğitimi öğretmenlerinin %64’ün “bay”, %36’sının bayan, %34,8’nin “31-35 yaş” gurubunda, %42.7 Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden mezun olduğu, %34.8’sinin “11-15 yıl” mesleki kıdemlerinin olduğu, %69.1’nin “evli”, olduğu, %80.9 ise spor branşının “takım sporları” olduğu ve %60.1’ini “il” de görev yaptığı görülmektedir.

Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 67’sinin (%37.6) 3 saat ve 68’inin (%38.2) de haftada 4 saat beden eğitimi dersinin olması gerektiğini ifade etmişlerdir (Tablo 2).

Yapılan t testinden elde edilen bulgulara göre; Cinsiyete dayalı farklılıklar görülmektedir. Bu sonuçlara göre; Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=2.37$; $P=0.01$). Ortalamalarına bakıldığında da, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin çalışmalarından dolayı okul yönetimi tarafından ödüllendirilmedikleri ve bu konuda okul yönetimiyle daha fazla sorunla karşılaşmakta olduklarını ifade etmişlerdir ($XK=3.71 > XE =3.21$) (Tablo3).

Okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=2.010$; $P=0,04 < 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında da, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin yeterli sayıda spor malzemesi bulamadıkları ve okul ve fiziki şartlarla ilgili problemlerle daha fazla karşılaşmakta oldukları tespit edilmiştir ($XK =3.90 > XE=3.61$). Diğer bir anlamlılık derecesine baktığımızda ise: ($t=2.44$, $p=0,01 < 0,05$) ortalamalara göre; bayan beden eğitimi öğretmenleri okulun içinde bulunduğu çevrenin spora karşı ilgisini yeterli bulmamakla birlikte, yine okul ve fiziki şartlarla daha fazla sorunla karşılaştıklarını belirtmişlerdir ($XK=3.37 > XE=2.95$) (Tablo4).

Tablo 1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri

Değişkenler	ALT KATEGORİLER	FREKANS (F)	YÜZDE (%)
Cinsiyet	Bayan	64	36
	Bay	114	64
	Toplam	178	100
Yaş	25–30	31	17,4
	31–35	62	34,8
	36–40	43	24,1
	41–45	17	9,6
	46–50	15	8,4
	51 ve üzeri	10	5,6
	Toplam	178	100
Mezun Olduğunuz Okul	Eğitim Enstitüsü	13	7.3
	Spor Akademisi	14	7.9
	Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	76	42.7
	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	66	37.1
	Lisans Üstü	9	5.1
	Toplam	178	100
Meslekteki Kıdem	1 ile 5 yıl	22	12.4
	6 ile 10 yıl	56	31.5
	11 ile 15 yıl	62	34.8
	16 ile 20 yıl	20	11.2
	21 ve üstü	18	10.1
	Toplam	178	100
Medeni Durum	Evli	123	69.1
	Bekâr	55	30.9
	Toplam	178	100
Uzman Olduğunuz Spor Branşı	Bireysel sporlar	34	19.1
	Takım sporları	144	80.9
	Toplam	178	100
Görev Yapılan Yer	İl	107	60.1
	İlçe	63	35.4
	Köy	5	2.8
	Belde	3	1.7
	Toplam	178	100

Tablo 2. Beden Eğitimi Haftalık Ders Saati

Geçerli	FREKANS (F)	YÜZDE (%)
1	---	0
2	37	20.8
3	67	37.6
4	68	38.2
5	6	3.4
Toplam	178	100

Tablo 3. Cinsiyete Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerini Okul Yönetimi İle Karşılaştıkları Problemler

OKUL YÖNETİMİ İLE KARŞILAŞILAN SORUNLAR							
	CİNSİYET	N	X	S	T	P	
Okul idaresinden yeterli destek alıyor musunuz?	Bayan	64	4.03	0.99	0.03	0.97	
	Erkek	114	4.02	0.95			
Okulunuzdaki yöneticilerin sayı olarak yetersizliği çalışmalarınıza engel oluyor mu?	Bayan	64	2.09	1.03	-0.63	0.95	
	Erkek	114	2.10	1.24			
Okul idaresi beden eğitimi dersine ve spor müsabakalarına ilgi gösteriyor mu?	Bayan	64	4.42	0.75	1.74	0.08	
	Erkek	114	4.17	0.97			
Okul idaresi egzersiz planı ve diğer yıl içindeki çalışmalarınıza onay veriyor mu?	Bayan	64	4.53	0.71	0.63	0.52	
	Erkek	114	4.45	0.77			
Okul idaresinin aşırı başarı beklentisi çalışmalarınızı olumsuz etkiliyor mu?	Bayan	64	1.90	0.98	-0.20	0.83	
	Erkek	114	1.93	1.03			
Okul idaresi yıl içinde yapılan takım çalışması, törenler ve bayram etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerine çok yükleniyor mu?	Bayan	64	2.26	1.13	-1.38	0.16	
	Erkek	114	2.54	1.37			

*P<0,05 Anlamlı **P<0,01 Anlamlı

Tablo 3'ün devamı

OKUL YÖNETİMİ İLE KARŞILAŞILAN SORUNLAR						
	CİNSİYET	N	X	S	T	P
Okul yönetiminiz çalışmalarınızdan dolayı hiç ödüllendirdi mi?	Bayan	64	3.71	1.21	2.37	0.01*
	Erkek	114	3.21	1.44		
Okul yöneticileri beden eğitimi dersinin önem ve gerekliliğine inanıyorlar mı?	Bayan	64	4.26	0.89	0.69	0.48
	Erkek	114	4.15	1.03		
Yöneticiler haftalık ders dağıtım çizelgelerini hazırlarken sizin görüşlerinizi dikkate alıyor mu?	Bayan	64	3.85	1.05	0.54	0.58
	Erkek	114	3.75	1.32		
Öğretmenler kurulunda herhangi bir karar alınırken sizin görüşlerinizden yararlanıyorlar mı?	Bayan	64	4.01	0.89	-0.54	0.58
	Erkek	114	4.09	0.98		
Müdürün kişisel sorunlarınızı çözmede yardımcı olmaması sizi etkiliyor mu?	Bayan	64	2.34	1.25	-0.60	0.54
	Erkek	114	2.47	1.43		
Okul yöneticileri bazı öğrencilerin notlarını arttırmanız için istekte bulunuyorlar mı?	Bayan	64	2.10	1.07	-0.02	0.97
	Erkek	114	2.11	1.08		

*P<0,05 Anlamlı **P<0,01 Anlamlı

Tablo 4. Cinsiyete Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul ve Fiziki Şartlar İle İlgili Problemleri

OKUL VE FİZİKİ ŞARTLARLA İLGİLİ PROBLEMLER						
Isıtma aydınlatma gibi fiziksel koşullar yeterli seviyede mi?	Bayan	64	3.45	1.27	1.76	0.07
	Erkek	114	3.08	1.35		
Branşınız dışındaki derslere girmek aktif çalışmalarınızı etkiliyor mu?	Bayan	64	2.15	1.17	0.69	0.49
	Erkek	114	2.03	1.09		
Yeterli sayıda spor malzemesi bulabiliyor musunuz?	Bayan	64	3.90	0.77	2.01	0.04*
	Erkek	114	3.61	1.00		
Beden eğitimi dersleri için gerekli spor tesislerini bulabiliyor musunuz?	Bayan	64	3.28	1.35	1.71	0.08
	Erkek	114	2.90	1.44		
Okulunuzun içinde bulunduğu çevrenin spora karşı ilgisini yeterli buluyor musunuz?	Bayan	64	3.37	1.09	2.44	0.01*
	Erkek	114	2.95	1.10		
Çalışmalarınızda okuldan ve çevreden maddi destek alıyor musunuz?	Bayan	64	3.21	1.38	0.51	0.60
	Erkek	114	3.11	1.24		
Sekreterlik vb. hizmetlerin verilmemesi sizi etkiler mi?	Bayan	64	2.96	1.22	1.40	0.16
	Erkek	114	2.69	1.26		
Okulda öğretimle ilgisi olmayan işler yapmak sizi etkiler mi?	Bayan	64	2.82	1.50	-0.54	0.58
	Erkek	114	2.94	1.32		

*P<0,05 Anlamlı **P<0,01 Anlamlı

Tablo 5. Cinsiyete Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Problemler

ALDIKLARI EĞİTİM YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER						
Çalışmalarınızda kendinizi yeterli buluyor musunuz?	Bayan	64	4.48	0.59	1.07	0.28
	Erkek	114	4.36	0.74		
Mesleğin gerektirdiği özellikler ile kişilik özellikleriniz çatışma yaratıyor mu?	Bayan	64	1.96	1.11	0.71	0.47
	Erkek	114	1.85	1.02		
Okulda aldığınız eğitim ile okul müfredat programını uygulamakta eksiklik hissediyor musunuz?	Bayan	64	2.70	1.10	1.52	0.13
	Erkek	114	2.42	1.17		

*P<0,05 Anlamlı **P<0,01 Anlamlı

Cinsiyete göre beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları problemler, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan problemleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 5, tablo 6).

Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=2.068; P=0,04<0,05$). Ortalamalarına bakıldığında, bayan beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerin kötü davranışlarından daha fazla etkilenmekte ve strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduklarını ifade etmişlerdir ($XK=2.65>XE=2.29$). Stresle ilgili diğer bir anlamlılık

derecesine baktığımızda; ($t=2.16; P=0.03<0.05$) bayan beden eğitimi öğretmenleri meslekteki kazancını yeterli bulmamakta ve strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta oldukları sonucuna ulaşılmıştır ($XK=3.56>XE=3.12$). Ayrıca ($t=2.55, p=0.01<0.05$) ortalamalara bakıldığında, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte gösterdikleri performans ile kazançları arasındaki ilişkinin orantısız olduğu bulunmuş, strese neden olan sorunlar ile bayan beden eğitimi öğretmenleri daha fazla karşılaşmakta olduklarını belirtmişlerdir ($XK=3.28>XE=2.70$) (Tablo7).

Tablo 6. Cinsiyete Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğrenci Ve Ailesi İle Karşılaşılan Problemleri

ÖĞRENCİ VE AİLESİ İLE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER						
Ailelerin spora karşı ilgisizliği yetenekli öğrencilerle ilgilenmenize engel oluyor mu?	Bayan	64	2.90	1.26	-1.18	0.23
	Erkek	114	3.14	1.33		
Ailelerin sporun insan sağlığına yararlarını önemsememesi öğrencileri spordan uzaklaştırıyor mu?	Bayan	64	3.17	1.25	-1.06	0.28
	Erkek	114	3.36	1.13		
Ana babaların saldırgan ve eleştirel tavırları sizi etkiler mi?	Bayan	64	3.00	1.29	0.76	0.44
	Erkek	114	2.85	1.09		
Kız öğrencilerin spor yapmalarına aile ve çevre olumsuz bakıyor mu?	Bayan	64	2.53	1.09	-0.81	0.41
	Erkek	114	2.66	1.03		
Öğrencilerin beden eğitimi dersine yaklaşımları olumlu mu?	Bayan	64	4.26	0.82	0.46	0.64
	Erkek	114	4.21	0.73		
Öğrencilerle ilişkilerinizi düzenlemekte sıkıntı çekiyor musunuz?	Bayan	64	1.81	1.03	1.47	0.14
	Erkek	114	1.59	0.87		
Öğrencilerin yapmaktan çekindiği egzersizler oluyor mu?	Bayan	64	2.67	0.77	0.58	0.55
	Erkek	114	2.60	0.69		

*P<0,05 Anlamlı **P<0,01 Anlamlı

Tablo 7. Cinsiyete Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Strese Neden Olan Problemleri

STRESE NEDEN OLAN PROBLEMLER						
Öğrencilerin kötü davranışlarından etkileniyor musunuz?	Bayan	64	2.65	1.17	2.06	0.04*
	Erkek	114	2.29	1.07		
Öğrencilerin verileri anlayamaması ve öğrenememesi sizi etkiliyor mu?	Bayan	64	3.35	1.33	1.57	0.11
	Erkek	114	3.03	1.30		
Mesleksel gelişme olanaklarının bulunmayışı sizi etkiler mi?	Bayan	64	3.68	1.29	0.10	0.91
	Erkek	114	3.66	1.32		
Mesleksel ilerlemede yeterliliğin değil politik görüş, sosyal ilişkiler vb. özelliklerin dikkate alınması sizi etkiler mi?	Bayan	64	3.046	1.63	-1.11	0.26
	Erkek	114	3.32	1.58		
İşe başlarken karşılaşılan haksızlıklar sizi etkiler mi?	Bayan	64	3.68	1.35	0.62	0.53
	Erkek	114	3.56	1.24		
Müdür, müfettiş, ana baba vb. kişilerin işinizde karışmalarından etkilenir misiniz?	Bayan	64	3.04	1.36	0.55	0.57
	Erkek	114	2.92	1.32		
Müfettişlerin övmekten çok eleştiriyor olması sizi etkiliyor mu?	Bayan	64	2.45	1.33	0.27	0.70
	Erkek	114	2.37	1.27		
Öğretmenler arasındaki yarışma sizi etkiler mi?	Bayan	64	2.53	1.49	0.97	0.33
	Erkek	114	2.33	1.18		
Meslekteki kazancınız yeterli oluyor mu?	Bayan	64	3.56	1.18	2.16	0.03*
	Erkek	114	3.12	1.36		
Meslekteki kazancınızın yetersizliği sizi etkiliyor mu?	Bayan	64	2.39	1.32	0.15	0.88
	Erkek	114	2.35	1.29		
Meslekte gösterdiğiniz performansla kazandığınız arasındaki ilişki orantılı mı?	Bayan	64	3.28	1.47	2.55	0.01*
	Erkek	114	2.70	1.43		

*P<0,05 Anlamlı **P<0,01 Anlamlı

TARTIŞMA

Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar; okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar ile ilgili değişkenlere dayalı olarak saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile cinsiyet arasında, öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aydoğan'a (2006) göre, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları eğitim yönünden okul idaresi ile daha fazla sorun yaşadıkları görülmektedir (1).

Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimiyle daha fazla sorunla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aydoğan'ın (2006) Trabzon ilinde yapmış olduğu çalışmaya göre; okul yönetimiyle erkeklere nazaran bayan beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla sorun yaşamakta olduğu ortaya çıkmıştır. Bu araştırma sonuçları, yapmış olduğumuz çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir (1).

Öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, Balıkesir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun çalışma sürelerinin 11-15 yıl arasında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Aydoğan'ın yapmış olduğu çalışmada da; bayan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenci ve

ailesiyle daha fazla sorunla karşılaştığı görülmüş, çalışma süresi 6-10 yıl arası olan beden eğitimi öğretmenlerinin özellikle öğrenci ve ailesiyle ilgili problemleri daha üst seviyede yaşamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonuçları, yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklememektedir (1). Pepe'nin Konya ilinde yapmış olduğu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin çalışma yıllarına göre, tükenmişlik alt boyutlarından, duygusal tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkilere bakıldığında bayanlarda, 1 ve 5 yıl arası % 75'i düşük, 6 ve 10 yıl arası % 66,7'si yüksek iken, erkekler de ise 1 ve 5 yıl arası %100'ü, düşük, 6 ve 10 yıl arası % 52,1'i düşük, 11 ve 15 yıl arası %70'i düşük duygusal tükenmişliğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (8). Yaşar'ın araştırma sonuçlarına göre; Stresle başa çıkmada kıdem yılı 11-15 yıl aralığında olan beden eğitimi öğretmenleri sosyal destek arama davranışına daha çok başvurmuşlardır (9). Bu araştırma sonuçları, yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aydoğan'ın (2006) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre; strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (1). Yaşar'ın (2008) yaptığı araştırmada ise; cinsiyete göre stresle başa çıkma tarzlarına ilişkin sonuçlarda; bayan beden eğitimi öğretmenleri erkeklere oranla daha fazla sosyal destek arama yolunu kullanmışlardır(9). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ve öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aydoğan'a göre; evli beden eğitimi öğretmenlerinin bekarlara nazaran daha düzenli bir yaşama sahip olmaları sebebiyle iş ve yaşam doyumu daha yüksek düzeyde olmasının sorunları daha sağlıklı bir şekilde çözümlediklerini göstermiş, bekar beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarla daha fazla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (1).

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ve strese neden olan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aydoğan'ın yapmış olduğu araştırmaya göre ise; aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ve strese neden olan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (1). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemediği, zıtlık içinde olduğunu göstermektedir. Yaşar'ın araştırmasına göre; medeni duruma göre stresle başa çıkma tarzlarına ilişkin sonuçlara göre; bekar öğretmenler kaçınma yoluna evli öğretmenlerden daha

fazla başvurmuşlardır(9). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar ile okulun bulunduğu yer arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Aydoğan'ın Trabzon ilinde yapmış olduğu araştırmaya göre ise; okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar ile okulun bulunduğu yer arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür(1). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemediği, zıtlık içinde olduğunu göstermektedir.

Strese neden sorunlar ile okul yeri arasında, öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık görülmemiştir. Aydoğan'a göre strese neden sorunlar ile okul yeri arasında, öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık görülmemiştir (1). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Okul ve fiziki şartlardaki sorunlar ile okulun bulunduğu yer arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, Aydoğan'a göre ise; Beden eğitimi öğretmenlerinin en fazla sorun yaşadığı alan okul ve fiziki şartlar olarak ortaya çıkmıştır (1). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık bulunmamaktadır, Aydoğan'a göre ise; Aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar ile okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (1). Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklememektedir.

Sonuç olarak; beden eğitimi öğretmenlerinin, sorunlar ile cinsiyet, medeni durum ve okulun bulunduğu yere göre karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuş ($p<0.05$) ve bayan ve erkek beden eğitimi öğretmenlerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Benzeri çalışmaların, farklı illerde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yapılmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte uzun yıllar kalmalarını sağlamak, başarılarını arttırmak ve meslekte karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri için şu öneriler getirilebilir;

Okullarda görev yapan bayan beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarını anlayacak, aynı bakış açısına sahip bayan idarecilerin bulunması gereklidir. Bayan beden eğitimi öğretmenlerinin, öğrenci ve ailesiyle karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırmak için okul idaresinin öğretmene her konuda destek vermesi, öğrenci ve ailesiyle ilgili sorunlarda öğretmenin arkasında durarak, sorunların çözümünde öğrenci ve

ailesiyle öğretmenden daha fazla irtibat halinde olması gereklidir.

Okul dışında aile ortamının stresini daha yoğun şekilde yaşayan, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin, dış dünya ve okul ortamında daha verimli, aktif çalışması için, ekonomik koşullarının düzeltilmesi, okul ve fiziki koşulların düzeltilmesi, eğitimle ilgili konularda öğretmenlerin katılımlarının sağlanması ve üzerindeki sorumluluklarının azaltılması gereklidir. Ellez ve Sezgin (2002)'in, öğretmenlerin öğrenme yaklaşımları üzerine yapmış olduğu araştırma bulguları paralelinde tüm öğretmenlerde olduğu gibi beden eğitimi öğretmenlerinin de, karşılaştıkları sorunların çözümlerine ilişkin yaklaşım düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir (6).

Okulların köylerde olması genel eğitim imkânlarından uzak kalmalarına ve il merkezindeki okullarla eğitim rekabetinde geri kalmalarına sebep olmaktadır. Dolayısıyla bu farklılıkları ortadan kaldırmak için, okul yönetimiyle sorumlu idarecilerin bu durum üzerinde daha özverili bir şekilde çalışarak imkânlara ulaşmaları ve sorunları en aza indirmeleri gereklidir.

Sorunların değişkenliğini tespit edebilmek için bu tür çalışmaların Milli Eğitim Bakanlığı öncülüğünde sadece beden eğitimi branşında değil, diğer branşlarda tüm öğretmenlere uygulanması, kaliteli ve hedefine uygun bir eğitim öğretim seviyesine ulaşmanın öncüsü olacaktır.

Strese neden olan sorunları ortadan kaldırmak ve sağlıklı bir çalışma ortamı yaratmak için en önemli stres kaynağı olan ekonomik koşullarının sadece beden eğitimi öğretmenlerinin değil tüm öğretmenlerin düzeltilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, beden eğitimi öğretmenlerinin görevini yeterli ve etkili bir şekilde yapabilmesi için ruhen sağlıklı, dengeli, duyarlı ve öğrencileri sevmesi gerekmektedir. Bu hedefe ulaşılması için öğretmen seçiminde, öğretmen yetiştiren kurumların yapılandırılmasında öğretmenlerinin çalışma ortamının düzenlenmesine kadar bir dizi önlem alınmalıdır.

Üniversite eğitim programlarında öğretmen adaylarına verilen eğitimin sadece genel kurallar içermesi, imkânları iyi olan okullar çerçevesinde düzenlenmiş olması, il merkezinin dışında kalan okulların sorunlarına yönelik bir ön hazırlığın

verilmemesi, köylerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim hayatlarında hiç bilmedikleri sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını göstermektedir. Bu sorunların ortadan kaldırılması ya da en aza indirgenmesi için, çağın gereklerine, okulların buldukları çevrenin özelliklerine ve milli eğitimin ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde uygulamalara ve müfredat programlarına öncelik verilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Aydoğan H. *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Trabzon İli Uygulaması)*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
2. Balyan M. *Beden Eğitimi Derslerinde Başarı Notu Değerlendirilmesi Üzerine Bir Yaklaşım*, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2003.
3. Başar H. *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık, 11. Baskı, 2004.
4. Başaran İE. *Eğitime Giriş*, Ankara: Sevinç Matbaası, 1984.
5. Demirel Ö. *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Akademi, 13. Baskı, 2008.
6. Ellez AM, Sezgin G. "Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yaklaşımları" V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiri Kitapçığı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 16-18 Eylül, 2002.
7. İnal, A. N. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
8. Pepe H. *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi (Konya İli Örneği)*, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
9. Yaşar G. *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okulla İlgili Sorunları ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
10. Yetim AA. *Sosyoloji ve Spor*, Ankara: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şt, 2005.
11. Yetim AA, Göktaş Z. Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri, *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2004; (12)2: 541-550.